

понять для створення цілісної картини світу.

Література

1. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива / І. Бех // Початкова школа. – 2012. – № 5. – С. 5–6.
2. Вашуленко М. С. Інтеграція змісту з навчання грамоти, математики та ознайомлення з навколишнім середовищем у початковій школі / М. С. Вашуленко, Н. М. Бібік, Л. П. Кочіна // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 1. – С. 16–20.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
4. Короткий термінологічний словник з педагогіки / Укладач С. Г. Мельничук. – Кіровоград, 2004. – С. 16.
5. Словник української мови : в 11 томах. – Т. 4. – К., 1973. – С. 35.

СУТНІСТЬ ІНТЕГРОВАНОГО ВПЛИВУ ПРИРОДИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Єпіхіна М.А.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
E-mail: dewdrop@ukr.net

Запровадження інтегрованого навчання є актуальним і важливим викликом сьогодення, оскільки його успішна реалізація передбачає досягнення якісної освіти, сприяє успішному запровадженню стандартів нової української школи й особистісній переорієнтації початкової ланки освіти.

Особливе місце серед інтегрованих засобів навчання належить «урокам мислення» в природі, які у 60-х роках ХХ ст. започаткував відомий український педагог — В. Сухомлинський. На думку О. Савченко, уроки мислення в природі — це інтеграція основних видів пізнавальної діяльності (спостереження, мислення, мовлення), з метою навчання, виховання й розвитку дітей молодшого шкільного віку [5].

Аналіз досвіду видатного педагога-гуманіста дозволив зробити низку умовиводів. В. Сухомлинський вважав природу найважливішим джерелом розумового розвитку дитини, тому, що

*Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти*

перші наукові істини дитина має пізнавати з навколишнього світу, щоб джерелом думки була краса і невичерпні скарби природних явищ. На кожному «уроці мислення», який проводився серед природи, Василь Олександрович спонукав дітей дивуватися, помічати, відчувати, думати і творити. Під час занять у «зеленому класі» або у «школі радості під голубим небом» діти розмірковували над причинами і наслідками явищ природи, порівнювали якості й ознаки предметів, встановлювали існуючі у природі взаємозв'язки [1].

На думку педагога-гуманіста, любов до рідного слова починається із спілкування дитини з природою. Світ природи допомагає дитині породжувати мовну активність. Саме природа допомагає дитині у розвитку її мови і для цього В. Сухомлинський використовував, так звані, «подорожі» у світ природи. Під час таких занять педагог вчив дітей описувати звуки, барви навколишнього світу, за допомогою слова передавати свої почуття і переживання. Після «подорожей» вчитель пропонував дітям подавати свої враження в різних формах. Хтось із дітей обирав для цього розповідь, хтось – опис або міркування [4].

Видатний український педагог був переконаний, що справжній патріот не може бути байдужим до рідної природи, багатств нашої землі. Любов до Батьківщини він радив прищеплювати, починаючи з краси до рідного краю. Під час занять серед природи у дітей виховується потреба у необхідності оберігати й любити Батьківщину, рідний край, захоплюватись усім дорогим, незрівняним. Він навчав помічати красу в довкіллі, дивуватися розмаїттю кольорів та форм в природі, любові до батьків, родичів, рідної землі. Ці ідеї знайшли своє відображення в оповіданнях та казках: «Бо я людина», «Яблуко і світанок», «Стеблинка з рідної землі» та інші [2].

У розумінні В. Сухомлинського краса людини найяскравіше розкривається у праці. Турбота про живе і прекрасне, дбайливе ставлення до природи, на думку педагога, повинно входити в життя дітей через конкретні справи. З першого дня свого перебування у «Школі радості» вихованці залучались до посильної праці в саду матері, в шкільному саду,

Запровадження інтегрованого підходу до навчання в закладах дошкільної та початкової освіти

на навчально-дослідній ділянці (садіння і вирощування різних рослин). Взимку діти працювали в теплиці. У Павлівській школі склалися свої трудові традиції, серед яких було свято першого хліба. Це свято проводилось для молодших школярів. Зібравши пшеницю на своїх ділянках, обмолотивши зерно на маленькій молотарці, діти здавали його до млина, одержували борошно. Матері їм випікали хліб. Отже, працюючи в природі, учні поглиблювали свої знання про неї, перевіряли їх на практиці, оволодівали умінням і навичками дбайливого ставлення до природи.

Варто відзначити, що на «уроках мислення» серед природи, педагог-гуманіст прагнув формувати у дітей потребу милування природою, відкривати щось нове, непомічене: народження ранкової зорі, захід сонця, урочисту красу білосніжної зими, тобто він прагнув, щоб школярі отримували естетичну насолоду. На таких заняттях В.Сухомлинський розвивав інтерес і любов до природи, прищеплював уміння і навички помічати красиве, вчив слухати музику природи: дзюрчання струмків, шепотіння сосни, стук дятла і т.д. В.Сухомлинський був переконаний у тому, що яскраві радісні переживання, викликані красою природи в дитячі роки, залишають глибокий слід в свідомості, запам'ятовуються, переважно, на все життя і справляють вплив на інтереси та смаки людини [3].

Таким чином, «уроки мислення» Василя Сухомлинського є актуальними, доцільними і корисними у сучасній початковій школі, яка ґрунтується на ідеях інтеграції та впроваджує стратегію «навчання для життя». Є очевидним, що «уроки мислення» в природі містять значний потенціал щодо формування вміння спостерігати за навколишнім світом, набуття життєвого досвіду, навичок визначення детермінант та взаємозв'язків між різними явищами природи, розвитку мовлення, розширення кола пізнавальних інтересів.

Література

1. *Комар О.* Погляди В. О. Сухомлинського на природу як засіб всебічного розвитку дитини та його внесок у методіку навчання природознавства [Електронний ресурс] / О. Комар. – Режим доступу:

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

- file:///C:/Documents%20and%20Settings/Адміністратор/Мои%20документи/Nz_p_2013_122_27.pdf. – Назва з екран. – Дата звернення: 14.04.18.
2. *Кочубей Т.Д.* Василь Сухомлинський: виховання патріотичних почуттів у дитинстві [Електронний ресурс] / Т. Д. Кочубей. – режим доступу: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/5808/1/Кочубей%20Т.Д.%20В.%20Сухомлинський%20-%20виховання%20патріотичних%20почуттів%20у%20дитинстві.pdf>. – Назва з екрана. – Дата звернення 13.04.18.
3. *Сірант Н. П.* Естетичне виховання дітей засобами природи [Електронний ресурс] / Н.П.Сірант. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/80.pdf>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 13.04.18.
4. *Степанюк Т.* Погляди Василя Сухомлинського щодо розвитку мови дітей, роль природи у цьому процесі [Електронний ресурс] / Т. Степанюк. – Режим доступу: <https://www.cuspu.edu.ua>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 12.04.18.
5. *Шильцова Л.М., Варзацька Л.О.* Інтегровані уроки рідної мови й мовлення в початковій школі [Електронний ресурс] / Л.М.Шильцова, Л.О.Варзацька. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 13.04.18.

**ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА**

Іванова Л.О.

Криворізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №119
Криворізької міської ради Дніпропетровської області
E-mail: milanda783@gmail.com

Одна із проблем сучасної освіти — це неспроможність учнів застосовувати засвоєні знання, уміння та навички, способи діяльності у реальних життєвих ситуаціях, нездатність пристосовуватися до швидких змін життя, адаптуватися, уміти знаходити шляхи розв’язання проблем. Саме тому перед педагогами постає завдання виховати особистість, здатну до життєтворчої діяльності. Така особистість зуміє правильно